

Näringsdepartementet
Avdelningen för bostäder och transporter
103 33 Stockholm

Diarienummer
Utr. 2018/81
Datum
2019-01-11

n.registrator@regeringskansliet.se

Arbete inom ramen för SOFT-projektet (N2018/05661/SUBT)

Näringsdepartementet har efterfrågat transportmyndigheternas synpunkter på SOFT-arbetet.

Trafikanalys bild av hur SOFT fungerat och vad uppdraget har bidragit till

Trafikanalys konstaterar att målet för transportsektorn (exkl. utrikes flyg) om minst 70 procent lägre utsläpp till 2030 är ett ambitiöst mål som kräver omfattande styrning av olika slag för att kunna genomföras. Trafikanalys konstaterar vidare, bland annat inom ramen för den transportpolitiska måluppföljning som myndigheten utför, att målet med dagens styrning inte kommer att nås.¹ Givet denna utmaning ser Trafikanalys positivt på att flera myndigheter kunnat samverka kring frågan, vilket gett följande fördelar:

- Horisontella frågor kan beredas bättre: givet klimatfrågans sektorsövergripande (och komplexa) natur behöver vissa förslag beredas ur ett bredare perspektiv än strikt transportpolitiskt, samtidigt som olika perspektiv utifrån transportmyndigheternas uppdrag och kompetens kunnat beaktas.
- Ökat utrymme för kvalitetssäkring och transparens med gemensam metodik. Förståelsen för andra myndigheters bedömningar har ökat med en gemensam dialogyta på flera olika nivåer, en bred samverkan har också möjliggjort en bredare kvalitetssäkring av de strategiska bedömningarna.
- Tydlig agenda med ökade förutsättningar till långsiktig samordning. I och med att målen är långsiktiga har SOFT-arbetet underlättat för strategiska avvägningar i dialog mellan myndigheterna. SOFT har också kunnat användas som en etablerad arena för dialog kring andra, direkt närliggande frågor.

Trafikanalys bedömer att samverkan fungerat väl, att det varit bra att en myndighet utanför transportsektorn lett arbetet, samt att Trafikanalys kunnat medverka utifrån ramarna som satts för myndighetens uppdrag (se nedan). Trafikanalys anser att myndigheten kunnat prioritera tillräckliga resurser för medverkan. Då det specifika ämnesområdet och uppgifterna (samverkan, framtagande av strategisk plan) inte uttryckligen har stöd i myndighetens instruktion, underlättade ett regeringsuppdrag Trafikanalys medverkan. Ett regeringsuppdrag innebär en högre intern prioritering inom myndigheterna. Visst kan

¹ Trafikanalys rapport 2018:8 Uppföljning av de transportpolitiska målen 2018, s. 81.

myndigheter ofta samverka väl på eget initiativ, men om inte samverkan sker parallellt inom Regeringskansliet är det ofta svårt att uppnå resultat och effekter. Ett regeringsuppdrag innebär vidare att man i arbetet lättare kunnat hålla fokus just på fossilfrihet, och kunnat undvika en breddning till hela miljömålsområdet, eller till hela det transportpolitiska hänsynsmålet. Trafikanalys anser vidare att arbetet lett till en ökad intern kunskap och förståelse hos de deltagande myndigheterna om egna och andras uppdrag och roller. Slutligen tror vi att uppdraget och arbetet stärkt transportsektorns legitimitet och trovärdighet.

Trafikanalys bedömning av hur den specifika uppgiften att ta fram en gemensam strategisk plan för omställningen har fungerat

Trafikanalys bedömer att arbetet har fungerat väl och att framtagandet av den gemensamma metodiken varit viktig. Trafikanalys konstaterar dock, i efterhand, att arbetet med samhällsekonomiska konsekvensanalyser ex ante kunde ha integrerats tidigare i arbetet med framtagandet av förslagen. Det är till viss del olyckligt att dessa analyser kommer i ett sent skede och då kan utgöra grund för omprövning av den strategiska planen, vilket inte var avsikten.

Trafikanalys övergripande bild är dock att samverkan fungerat anmärkningsvärt bra med hänvisning till att det rör sig om ett komplext uppdrag med många myndigheter inblandade. Trafikanalys anser att myndighetens synpunkter beaktats av Energimyndigheten och övriga myndigheter.

Trafikanalys bedömning av hur produkter som tas fram i SOFT ligger i linje med de uppgifter som instruktionsenligt ligger på respektive myndighet

Utöver det övergripande arbetet med framtagandet av den strategiska planen och dess uppföljning har Trafikanalys ansvarat för eller medverkat till att följande produkter tagits fram eller planeras att ta fram:

- En utredning om miljödifferiering av Sjöfartsverkets avgifter (genomfört)
- Stöd till framtagande av indikatorer för uppföljning (genomfört)
- Samordning och ansvar för omvärldsbevakning inom projektet (pågående)
- En utredning om vad statliga myndigheter kan göra för att kollektivtrafiken ska blir mer effektiv och attraktiv (pågående)
- Underlag till samhällsekonomiska konsekvensanalyser (i samverkan med övriga myndigheter, pågående)

Av förordningen (2010:185) med instruktion för Trafikanalys framgår av 1 § att myndigheten ska utvärdera och analysera samt redovisa effekter av föreslagna och

genomförda åtgärder inom transportområdet. Vidare ska myndigheten ansvara för att samla in, sammanställa och sprida statistik på transportområdet. Trafikanalys ska bistå regeringen med underlag och rekommendationer inom sitt ansvarsområde. I 3 p. 2 § anges att myndigheten ska bedriva omvärldsbevakning och omvärldsanalys inom transportområdet, särskilt med tonvikt på transportsystemets utveckling i Europeiska unionen och dess effekter för Sverige. I 6 § anges att Trafikanalys ska ansvara för analyser av transportsektorns samhällsekonomiska kostnader i relation till skatte- och avgiftsuttag inom olika delar av den svenska och europeiska transportsektorn.

Trafikanalys gör därmed bedömningen att samtliga produkter som myndigheten medverkat till ligger i linje med de uppgifter som instruktionsenligt ligger på myndigheten.

Trafikanalys kan dock konstatera att myndigheten, i egenskap av att vara en kunskapsmyndighet på området, har ett delvis annat uppdrag än flera av de övriga myndigheterna i SOFT-arbetet, ett uppdrag där exempelvis främjandeuppgifter inte ingår. Det innebär exempelvis att Trafikanalys analyserar och utvärderar klimatrelaterade frågor inom transportområdet som en av flera horisontella frågor inom ramen för de transportpolitiska målen. I den mån samverkan ingår preciseras detta i olika uppdrag.

Klimatomställningen är en långsiktig utmaning som kommer att vara aktuell för transportmyndigheternas arbete inom överskådlig framtid, vilket bland annat säkerställts genom det klimatpolitiska ramverket och klimatlagen (SFS 2017:720). Trafikanalys konstaterar att medan Transportstyrelsen enligt instruktion (SFS 2008:1300, 1 p. 11 §) har ett uttalat klimatuppdrag saknar övriga transportmyndigheter ett sådant. Som framgår ovan gör Trafikanalys bedömningen att deltagandet i SOFT-arbetet genomförts med stöd av myndighetens uppdrag enligt instruktionen. En precisering i instruktionen skulle kunna vara ett sätt att säkerställa att Trafikanalys fortsätter att arbeta med samverkan kring transportsektorns långsiktiga klimatmål även utan ett SOFT-uppdrag. Samtidigt kan det konstateras att det finns flera frågor av liknande karaktär (sektorsövergripande, långsiktiga mål, lagstöd) som inte heller har preciserat stöd i instruktionen, vilket innebär att en sådan precisering skulle bli ett avsteg i förhållande till andra liknande frågor. Trafikanalys ser därmed både för- och nackdelar med att precisera myndighetens uppdrag vad gäller klimat.

Trafikanalys synpunkter på uppdraget i relation till andra former av samarbeten mellan berörda myndigheter på klimatområdet, exempelvis Miljömålsrådet

Trafikanalys bedriver i dagsläget samverkan inom flera olika områden. Myndighetens samverkan med Miljömålsrådet har varit begränsad och omfattar i första hand arbetet med transportpolitisk måluppföljning. Trafikanalys bedriver vidare viss, begränsad, samverkan med Klimatpolitiska rådet och Naturvårdsverket – också denna samverkan fokuserar i huvudsak på indikatorer för transportpolitisk måluppföljning.

Trafikanalys bedömer att det krävs ett särskilt uppdrag för att fortsätta organiserad samverkan med berörda myndigheter på klimatområdet.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Brita Saxton. Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit avdelningschefen Gunnar Eriksson, föredragande, samt Elisa Abascal Reyes.

Brita Saxton

Kopia till

Boverket
Energimyndigheten
Klimatpolitiska rådet
Naturvårdsverket
Trafikverket
Transportstyrelsen